

**An investigation related to
the aggression and empathic
tendency levels of the
university students
according to their genders
and sport education**

**Üniversite öğrencilerinin
cinsiyet ve spor eğitimi alma
durumlarına göre
saldırganlık ve empatik
eğilim düzeylerinin
incelenmesi**

**Hüseyin Kırimoğlu¹
Engin Gezer²
Ahmet Deveci³
Mahmut Gülle⁴**

Abstract

This study aimed to investigate the aggression and empathetic tendency levels of the students studying at Mustafa Kemal University by considering the gender and sport education variables. “Personal Information Form” developed by the researchers, the “Aggression scale” developed by Kiper (1984) and the “Empathic Tendency Scale” developed by Dökmen (1988) were used as data collection tools. The aggression and empathic tendency levels of the participants were compared in terms of their genders and whether they were doing sports or not. The study group of the research consisted of 535 participants including 254 women and 281 men who were studying at the Mustafa Kemal University during the 2013-2014 academic year. The scale of the aggression and Empathic tendency scale for non-parametric tests, Mann Whitney U test for binary comparisons is the significance level used is 0.01 and 0.05 level has been tested. When considering the findings it was discovered that

Özet

Bu araştırmada, Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerinin cinsiyet ve spor eğitimi alma durumları dikkate alınarak, saldırganlık ve empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, Kiper (1984) tarafından geliştirilen “Saldırganlık Ölçeği” ve Dökmen (1988) tarafından geliştirilen “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcıların saldırganlık ve empatik eğilim düzeyleri, spor yapma ve cinsiyet değişkenleri açısından mukayese edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Mustafa Kemal Üniversitesinde öğrenim gören 254’ü kadın, 281’i erkek olmak üzere toplamda 535 katılımcı oluşturmaktadır. Saldırganlık ölçeği ve Empatik eğilim ölçeklerine yönelik non-parametrik testlerden ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U Testi kullanılmış olup anlamlılık düzeyi 0.01 ve 0.05 düzeyinde sınırlanmıştır. Bulgulara bakıldığında katılımcıların

¹ Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bölümü, hkrmm2005@gmail.com

² Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Sankamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü, engingezer@kafkas.edu.tr

³ Öğrenci, Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, ahmetdeveci@mku.edu.tr

⁴ Yrd. Doç. Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Rekreasyon Bölümü, mgulle@edu.tr

according to the gender the destructive aggression and passive aggression levels of the women regardless to their sport educations were significantly higher. Again in terms of gender variable woman who do not get education of sport empathic tendency levels are more higher than man who do not get education of sport. As a result: in terms of the participants of this study according to the sport status the gender variable was not a significant variable in changing the aggression and empathic tendency levels, as well as it could be stated that doing sports was effective to some sub-dimensions.

Keywords: Aggression; Empathic Tendency; Sport Education.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

cinsiyet değişkenine göre spor eğitimi alan ve almayan kadınların, Yıkıcı saldırganlık ve Edilgen saldırganlık düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgulanmıştır. Yine cinsiyet değişkeni açısından spor eğitimi almayan kadınların, spor eğitimi almayan erkeklere oranla empatik eğilim düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; bu çalışmanın katılımcıları açısından spor yapma durumlarına göre, cinsiyet değişkeninin genel manada saldırganlık ve empatik eğilim düzeylerini değiştirmede belirleyici bir değişken olmadığı, bunun yanı sıra bazı alt boyutlarda spor yapmanın etken olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Saldırganlık; Empatik Eğilim; Spor Eğitimi.

1. Giriş

Sportif ortamlarda, saldırgan davranışların model alınması veya taklit edilmesi kolay bir durumdur. Çünkü seyirci, spor alanlarında taşkınlık yapan sporcu veya taraftarların saldırgan davranışları görebilmektedir (Güner, 2006). Sporda gittikçe artan erdemsiz davranışlar okul ortamındaki beden eğitimi ve spor derslerini de etkilemektedir. Eğitim alanlarında, kural bilincinin geliştirilmesine yönelik Fair Play eğitiminin gerçekleştirilmemesi artık bu bilincin önemsenmediği anlamına gelmektedir (Yıldırım, 2005). Yaşamın gerekliliği olan empati kurma becerisinin günlük yaşantı içinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Empatik anlayışın iletişim çatışmalarını engelleyerek, olumlu ilişkilerin kurulmasına olanak sağlayan beceri olduğu ve bu nedenle de empatik ve fair play toplumu oluşturulabilmesi için bireylerin empatik becerilerinin geliştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır (Köksal, 1997). Spor ortamında özellikle spor karşılaşmaları sırasında; oyuncuların empatik becerilerinin spor branşında etkili olacağı akla uygun bir yaklaşımdır. Empati düzeyi yüksek olan sporcuların takım birlikteliğine de yüksek katkı sunacağı bilinmelidir. Takım birlikteliği yüksek olan kulüplerde varsayımsal olarak sporcuların da empatik eğilim düzeylerinin yüksek olduğunu söylemek doğru olur (Dorak ve Vurgun, 2006). Şiddet içeren spor ortamı dışında yer alan, beden eğitimi ve spor derslerinde de empati eğitimine gerekli önemin verilmesi gerekmektedir (Shields ve Bredemeier, 1994). Kendini başkasının yerine koyarak düşünme ve onun duygularını hissetmeye çalışma gibi duygusal yönlü düşüncelerin spor ortamında kullanılmasına önem verilmelidir. Asıl hedef, kişileri daha iyi anlamak ve ona karşı kalıcı ve olumlu bir anlayış geliştirmektir. Anlayış kavramı, kişilerdeki ön yargıların giderilmesi ile saldırgan davranışların önlenmesi açısından önemlilik arz etmektedir. Beden eğitimi derslerinde empati alıştırmalarına kaynak oluşturabilecek değişik durumlar sürekli gündeme gelmektedir (Luther ve Hotz, 2004).

Empatik eğilimin oluşmadığı ortamlarda ise; bütün canlılarda olduğu gibi içgüdüsel ve dürtüsel nedenlerle zarar verme davranışı ortaya çıkabilmektedir (Şekertekin, 2008; Yenel, 2004). Saldırganlık; beslenme, korunma, cinsellik içgüdülerinin altında yer alan ve onları birleştirip bütünleştiren bir içgüdü olarak ele alınabilir (Balcıoğlu, 2000). Ayrıca saldırganlık, değişik tepkileri ve durumları kapsayan heyecan yoğunluğunun olduğu kavramdır (Köksal, 1991). Kişinin, kaygı ve korku gibi, hoş olmayan durumlar karşısında verdiği ilk tepkilerden biri öfke olarak görülmektedir.

Saldırganlık ise, genel olarak öfkenin doğrudan ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır (Köknel, 1996). Saldırganlığı tetikleyen nedenlerden biri de hayal kırıklığı, bir başka deyişle istenilenin olmaması durumudur. Saldırgan davranış, engelleme duygusuyla ortaya çıkan zihinsel ve davranışsal bir tepkimedir. Saldırgan davranışlardan bazıları engelleme duygusunu ortaya çıkaran durumun ortadan kalkmasına yardımcı olurken, bazılarıysa durumu daha da kötüleştirir (Cüceloğlu, 1992). Sporun ruhunda var olan mücadeleci yapı, sporun saldırganlık ve şiddet barındıran bir oyun olarak gözükmeye olanak sağlamaktadır. Şiddet ve saldırganlık olayların önüne geçebilmek için sert temaslar ile şiddet unsurlarının ciddi şekilde cezalandırılması, şiddet olaylarının önüne geçebilecek yöntemlerinden birisi olabilir (Scott, 1958). Rekabetin yaşandığı müsabaka şartları, saldırganlık ortaya çıkmasına uygun bir zemin oluşturmaktadır. Spordaki saldırganlığın sınırlarını, ilgili spor dalının kurallarıyla yapılan hareketin taşıdığı niyet ve kasıt belirler. Aynı hareket değişik spor dallarında farklı şekilde değerlendirilir. Bedensel temas sıklığının artması ile saldırganlığın görülme ihtimalinin arttığı, müsabaka ve rekabet şartlarında, rakibin amacına ulaşmasını engelleyen ve kurallar içerisinde kalan davranışları da saldırganlıktan ayırt etmek gerektiği belirtilmiştir (İkizler, 1994). Saldırganlıkla ilişkili olduğu düşünülen bir diğer değişken ise empatidir. Empati, kişiler arası ilişkileri etkileyip, herhangi bir çatışma durumunun yaşanmamasını ve bireylerin birbirleri ile daha iyi ilişkiler kurmasını sağlamaktadır (Eisenberg, 2000; Erken, 2009; Gürüz ve Eğinli, 2008; İkiz, 2006). Saldırgan davranış bireyin içinde bulunduğu şartlara göre şekillenmekte ve değişmektedir. Empatik beceri düzeyi gelişmiş bireylerin daha sağlıklı iletişim kurabildiği, hayatı daha iyi anlamlandırabildiği, sorunların çözümünde daha sağlıklı kararlar verebildiği ve dolayısıyla daha az saldırgan tutum sergilediği belirtilmektedir (Türmüklü ve Şahin, 2004). Bütün bu bilgiler ışığında çalışmamız spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişkisinin araştırılmasını öngörmektedir.

2. Yöntem

2.1. Çalışma Modeli

Bu çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli ve betimsel istatistik modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu, var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005).

2.2 Çalışma Grubu

Araştırma grubunu, 2013 – 2014 Eğitim – Öğretim yılında Mustafa Kemal Üniversitesinde öğrenim gören (Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (111), Eğitim Fakültesi (88), Fen –Edebiyat Fakültesi (70), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (75), Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi (62), Veteriner Fakültesi (67), Ziraat Fakültesi (62)) öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 254’ü Kadın 281’i Erkek olmak üzere toplamda 535 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır.

2.3. Ölçme Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Kiper (1984) tarafından geliştirilen “Saldırganlık Ölçeği” ile Dökmen (1988) tarafından geliştirilen “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel Bilgi formunda katılımcıların, cinsiyet, spor eğitimi alıp almama ve aktif spor yapıp yapmama durumları yer almıştır.

2.3.1. Saldırganlık Envanteri

Bu çalışmada, Kiper (1984) tarafından geliştirilmiş 30 maddeden oluşan “Saldırganlık Envanteri” kullanılmıştır. Envanter, yıkıcı saldırganlık, atılğanlık ve edilgen saldırganlık olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Yıkıcı saldırganlıkla ilgili maddeler 1, 2, 3, 13, 14, 15, 22, 23, 24, 29, atılğanlıkla ilgili maddeler 4, 5, 6, 10, 11, 12, 19, 20, 21, 28, edilgen saldırganlıkla ilgili maddeler ise 7, 8, 9, 16, 17, 18, 25, 26, 27, 30 nolu maddelerdir. Her alt boyut 10 sorudan oluşmaktadır. Sorular, “bana hiç uymuyor” ve “bana çok uyuyor” uçları arasında değişen 7’li likert tipidir. Kuramsal olarak her bir alt boyutta, her soruya “bana çok uyuyor” yanıtı veren denekler 70 puan, “bana hiç

uyumuyor” yanıtı veren denekler ise 10 puan almaktadır. Diğer bir ifade ile her bir alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan ise 70’dır. Yıkıcı saldırganlık alt testinin güvenilirlik katsayısı .81; atılganlık alt testinin güvenilirlik katsayısı .93 ve edilgen saldırganlık alt testinin güvenilirlik katsayısı .88 olarak tespit edilmiştir (Kiper, 1984).

2.3.2. Empatik Eğilim Ölçeği

Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ), bireylerin günlük yaşamdaki empati kurma potansiyellerini ölçmek amacıyla Dökmen (1988) tarafından geliştirilmiştir. Dökmen (1988) Empatik Eğilim Ölçeği’ni, kendisinin “Aşamalı Empati Sıralaması Modeli” nin teorik özünden hareketle geliştirmiştir. EEÖ Likert tipi bir ölçek olarak hazırlanmış, 20 maddeden oluşan empatik eğilim ölçeğinin maddelerinin yaklaşık yarısı (evet) deme eğilimlerini dengelemek için negatif yazılmıştır. EEÖ’de her bir maddenin karşısında 1’den 5’e kadar dereceler yer almaktadır. Bireyler her bir maddenin yanında yer alan 1’den 5’e kadar olan sayılardan birisini işaretleyerek, o maddedeki görüşe ne ölçüde katıldıklarını belirtmektedirler. Dökmen (1988) tarafından Empatik Eğilim Ölçeği, 70 kişilik üniversite grubuna üç haftalık ara ile iki defa uygulanmış ve her ikisinden elde edilen puanlar arasındaki korelasyon, testin tekrarı güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tek ve çift maddelerinden alınan puanlar arasındaki korelasyon .86 olarak bulunmuştur. (Dökmen, 1988:178-179)

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizi aşamasında, araştırmanın amaçlarına uygun olarak örneklem grubunu oluşturan katılımcıların kişisel özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır.

Ölçeklere verilen cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak, katılımcıların Saldırganlık ve Empati eğilim düzeylerine ilişkin dağılımlar belirlenmiştir. Daha sonra demografik değişkenlere yönelik grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için önce Saldırganlık ölçeği ve empatik eğilim ölçeklerinin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediklerini tespit etmek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro Wilk testleri uygulanmış ve dağılımın normal olmadığı test edilmiştir. Bu sebepten dolayı alt problemlere ilişkin bağımsız değişkenlerle; saldırganlık ölçeği ve empatik eğilim ölçeklerine yönelik non-parametrik testlerden ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U Testi kullanılmış olmakla birlikte betimsel istatistik değerleri olarak ölçeklerin maksimum ve minimum puanları hesaplanmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayarda SPSS (Statistical Package For Social Scientists for Windows Release 18.0) programında analiz edilmiş, anlamlılık düzeyi 0.01 ve 0.05 düzeyinde sınanmış ve sonuçlar araştırmanın amacına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

3. Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Empatik Eğilim ve Saldırganlık Alt Boyutlarına Ait Betimsel İstatistikleri

		N	Minimum	Maximum	Ortalama	Std. Sapma
Spor Eğitimi Alan	Yıkıcı	111	17,00	70,00	43,8018	12,95715
	Atılganlık	111	10,00	60,00	32,7117	12,52952
	Edilgen	111	10,00	70,00	44,4505	12,40069
	Empati	111	47,00	93,00	68,4414	10,47567
	Valid N (listwise)	111				
Spor Eğitimi Almayan	Yıkıcı	424	10,00	70,00	41,6580	12,94628
	Atılganlık	424	10,00	70,00	31,7170	12,27868
	Edilgen	424	10,00	70,00	42,7453	11,67978
	Empati	424	37,00	98,00	66,6415	10,58719
	Valid N (listwise)	424				

Katılımcıların empatik eğilim ortalama puanları spor eğitimi alanlar için; $68,4414 \pm 10,47567$, almayanlar için ise; $66,6415 \pm 10,58719$ olarak bulunmuştur. Saldırganlık ölçeği alt boyutlarından

almış oldukları puanlar ise, sırasıyla şu şekildedir. Spor yapanlar açısından; yıkıcı saldırganlık; $43,8018 \pm 12,95715$, atılmanlık; $32,7117 \pm 12,52952$, edilgen saldırganlık; $44,4505 \pm 12,40069$ olarak bulgulanmıştır. Spor yapmayanlar açısından ise; yıkıcı saldırganlık; $41,6580 \pm 12,94628$ atılmanlık; $31,7170 \pm 12,527868$, edilgen saldırganlık; $42,7453 \pm 11,67978$ olarak bulgulanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Gruplarına Göre Empatik Eğilim ve Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Toplamları		U	P	
			Sıra	Sıra Toplamı			
Spor Eğitimi Alanlar	Yıkıcı	Kadın	39	66,09	2577,50	1010,500	,015
		Erkek	72	50,53	3638,50		
		Total	111				
	Atılmanlık	Kadın	39	56,71	2211,50	1376,500	,865
		Erkek	72	55,62	4004,50		
		Total	111				
	Edilgen	Kadın	39	67,51	2633,00	955,000	,006
		Erkek	72	49,76	3583,00		
		Total	111				
	Empati	Kadın	39	63,74	2486,00	1102,000	,062
		Erkek	72	51,81	3730,00		
		Total	111				
Spor Eğitimi Almayanlar	Yıkıcı	Kadın	215	241,41	51904,00	16251,000	,000
		Erkek	209	182,76	38196,00		
		Total	424				
	Atılmanlık	Kadın	215	213,94	45997,50	22157,500	,806
		Erkek	209	211,02	44102,50		
		Total	424				
	Edilgen	Kadın	215	227,80	48976,00	19179,000	,009
		Erkek	209	196,77	41124,00		
		Total	424				
	Empati	Kadın	215	241,83	51994,00	16161,000	,000
		Erkek	209	182,33	38106,00		
		Total	424				

Tablo 2’de katılımcıların saldırganlık ve empati düzeylerinin, cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Spor eğitimi alan katılımcılar açısından, cinsiyet grupları ile saldırganlık alt boyutlarından yıkıcı saldırganlık bakımından ($p=0,015$; $p>,05$) ve edilgen saldırganlık bakımından ($p=0,006$; $p>,01$), anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre; **“Yıkıcı saldırganlık”** açısından spor eğitimi alan kadın katılımcıların puanları, spor eğitimi alan erkek katılımcılara oranla yüksek düzeyde ($P<0,05$) anlamlı olarak bulgulanmıştır.

Saldırganlık alt boyutlarından atılmanlık puanları açısından ise yine aynı şekilde spor eğitimi alan kadın katılımcıların **“edilgen saldırganlık”** puanları, spor eğitimi alan erkek katılımcılara oranla yüksek düzeyde ($P<0,05$) anlamlı olarak bulgulanmıştır. Diğer alt boyut açısından herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Spor eğitimi almayan katılımcılar açısından ise, katılımcıların cinsiyet grupları ile saldırganlık alt boyutlarından yıkıcı saldırganlık bakımından ($p=,000$; $p>,01$) ve edilgen saldırganlık bakımından ($p=,009$; $p>,01$), anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre; spor eğitimi almayan kadın

katılımcıların “*yıkıcı saldırganlık*” puanları, spor eğitimi almayan erkek katılımcılara oranla anlamlı düzeyde yüksek olarak bulgulanmıştır ($P<0,05$). Benzer olarak, saldırganlık alt boyutlarından atılganlık puanları açısından da durum aynı olup; spor eğitimi almayan kadın katılımcıların “*edilgen saldırganlık*” puanları, spor eğitimi almaya erkek katılımcılara oranla ($P<0,05$) anlamlı düzeyde yüksek olarak bulgulanmıştır. Diğer alt boyut açısından herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Empatik eğilim düzeyi açısından ise kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla anlamlı düzeyde ($p<0,05$) yüksek olduğu bulgulanmış olup, bir diğer ifade ile kadın katılımcıların daha fazla empatik eğilim gösterdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Spor Yapıp Yapmama Gruplarına Göre Empatik Eğilim ve Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Spor Yapma	N	Sıra Toplamları	Sıra Toplamı	U	P	
Spor Eğitimi Alanlar	Yıkıcı	Evet	81	59,10	4787,00	964,000	,095
		Hayır	30	47,63	1429,00		
		Total	111				
	Atılganlık	Evet	81	56,04	4539,00	1212,000	,984
		Hayır	30	55,90	1677,00		
		Total	111				
	Edilgen	Evet	81	56,95	4613,00	1138,000	,609
		Hayır	30	53,43	1603,00		
		Total	111				
	Empati	Evet	81	55,23	4473,50	1152,500	,678
		Hayır	30	58,08	1742,50		
		Total	111				
Spor Eğitimi Almayanlar	Yıkıcı	Evet	167	208,07	34748,00	20720,000	,548
		Hayır	257	215,38	55352,00		
		Total	424				
	Atılganlık	Evet	167	218,19	36437,50	20509,500	,441
		Hayır	257	208,80	53662,50		
		Total	424				
	Edilgen	Evet	167	204,88	34214,50	20186,500	,302
		Hayır	257	217,45	55885,50		
		Total	424				
	Empati	Evet	167	199,08	33246,00	19218,000	,069
		Hayır	257	221,22	56854,00		
		Total	424				

Tablo 3’de görüldüğü üzere, katılımcıların saldırganlık ve empati düzeylerinin, katılımcıların spor yapıp yapmamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Spor eğitimi alan katılımcılar açısından, katılımcıların spor yapıp yapmamaları ile saldırganlık alt boyutları ve empati arasında herhangi değerlere bakıldığında ($p>,01$), ($p<0,05$) anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir.

Spor eğitimi almayan katılımcılar açısından ise durum yine aynı şekilde, katılımcıların spor yapıp yapmamaları ile saldırganlık alt boyutları ve empati arasında herhangi anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Katılımcıların empatik eğilim ortalama puanları spor eğitimi alanlar için; $68,4414 \pm 10,47567$, almayanlar için ise; $66,6415 \pm 10,58719$ olarak bulgulanmıştır. Saldırganlık ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanlar ise, sırasıyla şu şekildedir. Spor yapanlar açısından; yıkıcı saldırganlık; $43,8018 \pm 12,95715$, atılganlık; $32,7117 \pm 12,52952$, edilgen saldırganlık; $44,4505 \pm 12,40069$ olarak bulgulanmıştır. Spor yapmayanlar açısından ise; yıkıcı saldırganlık; $41,6580 \pm 12,94628$ atılganlık; $31,7170 \pm 12,527868$, edilgen saldırganlık; $42,7453 \pm 11,67978$ olarak bulgulanmıştır.

Katılımcıların, lisans eğitimleri içerisinde spor eğitimi alıp almama durumlarına ve cinsiyet değişkenleri açısından, saldırganlık ve empati düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; gerek spor eğitimi alan kadın katılımcıların, spor eğitimi alan erkek katılımcılara oranla, gerekse de spor eğitimi almayan kadın katılımcıların, spor eğitimi almayan erkek katılımcılara oranla anlamlı derecede yüksek ($P < 0,05$), **“Yıkıcı saldırganlık”** ve yine saldırganlık alt boyutlarından atılganlık puanları açısından ise aynı şekilde **“edilgen saldırganlık”** düzeyine sahip oldukları tespit edilmiş olup, diğer alt boyut açısından herhangi bir anlamlı farklılık bulgulanmamıştır. Ayrıca, katılımcıların empatik eğilim düzeyi cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde, kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p < 0,05$) yüksek derecede empatik eğitime sahip oldukları bulgulanmıştır.

Bu bulgular ışığında çalışmanın katılımcıları açısından, üniversite eğitimi içerisinde spor eğitimi alıp almamanın saldırganlık düzeylerine ve empatik eğitimlerine etki etmediğini, genel manada kadın katılımcıların saldırganlık (yıkıcı ve edilgen saldırganlık alt boyutları) ve empatik eğilim düzeylerinin, erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

İrdelenen başka bir boyut ise, katılımcıların empatik eğilim düzeyleri cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılmış ve kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p < 0,05$) daha yüksek empatik eğitim gösterdikleri bulgulanmıştır. Alan literatürde incelenen birçok çalışma bulgusu çalışma sonuçlarımızı destekler nitelikte olup, kadınların erkeklere oranla anlamlı derecede empatik eğilimlerinin yüksek olduğu bildirilmektedir. Nitekim, Olcay Karabulut ve Pular (2016)'un “Üst Düzey Çim Hokeyi Sporcularının Empatik Eğilim Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bakımından İncelenmesi” isimli çalışmalarında kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek empatik eğilime sahip olduklarını bildirmişlerdir. Benzer olarak, (Eisenberg ve Lenon,1983; Krein,1993; Şimşek,1995; Bozkurt,1997; Schireman ve Gundy, 2000; Karakaya,2001; Korkmaz, 2001; Myyry ve Helkama, 2001; Duru, 2002; Toussaint ve Webb, 2005; Durak ve Vurgun, 2006; Erkmn, 2007: Rehber ve Atıcı, 2009; Filiz, 2009; Akbulut ve Sağlam, 2010; Solak, 2011; Çolakoğlu ve Solak, 2014; Gülle, 2015) diğer çalışmalarda da kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla daha yüksek empatik eğitim düzeyine sahip oldukları vurgulanmaktadır. Bu çalışmaların bulguları çalışma bulgumuzu desteklemekte ve literatürde bu durum, Dökmen (1997) tarafından “kadın duyarlılığı” kavramıyla açıklanmaktadır.

Buna karşın, yine bazı çalışmalarda cinsiyet değişkenin, empatik eğilim düzeyine anlamlı farklılık oluşturmadığı bulgulanmıştır (Warner, 1984; Alver, 1998; Klein ve Hodges, 2001: Korkmaz, 2001; Pala, 2008 ; Maden ve Durukan 2011; Elikesik ve Alım, 2013; Mutlu ve ark., 2014). Bu durum cinsiyet farklılığının empatik eğilim düzeyine etkisi açısından farklı literatürel sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir.

Öyleyse, yukarıdaki söz konusu çalışmaların elde ettikleri farklı sonuçlar ışığında, cinsiyet değişkenin, empatik eğilim düzeyine etkisinin genelleştirilemeyeceğini, fakat kadınlar lehine bir ağırlığın söz konusu olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmadan elde edilen son bulguda ise, katılımcıların saldırganlık ve empati düzeylerinin, katılımcıların spor yapıp yapmamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; gerek spor eğitimi alan, gerekse almayan katılımcıların spor yapıp yapmamaları ile saldırganlık alt boyutları ve empatik eğilimleri arasında herhangi bir anlamlı farklılaşma tespit

edilememiştir. Alan literatür dikkate alındığında spor yapıp yapmama durumlarına göre farklı ve benzer örneklem grupları ile saldırganlık düzeylerini belirlemeye çalışan araştırmalara rastlamak mümkündür. Söz konusu çalışmaların bir kısmı çalışma bulgumuzu desteklerken, diğer bazı çalışmaların aksine tespitlerde bulunduğunu söyleyebiliriz.

Nitekim Kırımoglu ve Ark. (2008)' de yapmış oldukları çalışmada, spor yapanlarla yapmayanlar, spor yapıp da müsabık olanlarla olmayanlar, spor yapan erkeklerle spor yapmayan erkekler ve spor yapan kadınlarla, spor yapmayan kadınlar arasında saldırganlık düzeyleri bakımından istatistiksel olarak manidar bir farklılık tespit edilmediğini bildirmişlerdir.

Benzer olarak, Dervent ve Ark. (2010) çalışmalarında spor ve saldırganlık ilişkisini ortaya çıkarmayı amaçlamışlar ve spor yapanların, spor yapmayanlardan daha atılgan oldukları bulunmuş ancak diğer saldırganlık özelliklerinde spor yapanlar ve yapmayanlar arasında anlamlı bir fark saptanamamıştır.

Çetin ve Ark. (2013) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları ve saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek ve öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçları ile saldırganlık eğilimleri arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada benzer bir şekilde katılımcılardan aktif olarak spor yapanlarla yapmayanlar arasında saldırganlık ölçeği alt boyutlarında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulmuşlardır.

Bir başka araştırmada ise, "Ergenlerde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi" Yüksek Lisans Tez çalışmasında; spor yapanlarla yapmayanlar, spor yapan erkeklerle spor yapmayan erkekler ve spor yapan kadınlarla spor yapmayan kadınlar arasında, saldırganlık düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edememiştir Kabak, (2009). Tüm bu benzer sonuçlara ulaşan çalışmaların sonuç itibari ile çalışmamızı desteklediğini ifade edebiliriz.

Oysa yine alan literatürde spora katılımın saldırganlık düzeyini etkilediği ve bizim çalışma bulgularımızla zıtlık teşkil eden çalışmalara da rastlanmaktadır (Aktaş ve ark., 2004; Bostan ve Kılıçgil, 2008; Yıldırım ve Abakay 2015).

Öyleyse, literatürde yer alan ve sporun saldırganlık düzeyine etkisi üzerine yapılan tüm bu çalışmalar arasındaki benzer olmayan sonuçlardan dolayı, sporun saldırganlık düzeyine etkisinin genellenmesi için daha fazla çalışmaların yapılmasına ihtiyaç olduğunu ve literatürün mevcut durumu ile konuya ilişkin olarak genelleme yapmaya müsait olmadığını ifade edebiliriz.

Konuyla ilgi öngörü de bulunacak olursak; Cinsiyet ve farklı sosyo-demografik değerlerin yansıdığı yeni çalışmaların yapılmasının litaretüre katkı sağlayacağı gibi, alan yazını için de önem arzedeceği düşünülebilir.

Kaynaklar

- Akbulut, E., & Sağlam, H. İ. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (7)2, 1068- 1083.
- Aktaş, Z., Çobanoğlu, G., & Yazıcılar, İ. (2004). Profesyonel Erkek Basketbolcuların Saldırganlık Düzeyleri ile Maç Başarıları Arasındaki İlişkinin Araştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, sayı. II (3), 127-134.
- Alver, B. (1998). *Bireylerin uyum düzeyleri ile empati becerileri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Balcıoğlu, İ. (2000). Şiddet ve Toplum, Bilge Yayınları, İstanbul, 2001. Budak, Selçuk, Psikoloji Sözlüğü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2000.
- Bandura, A. (1973). *Agression: A Social Learning Analysis*. Prantice-Hall. New Jersey.
- Beyleroğlu, M. (2001). *Elit Seviyedeki Türk Boksörlerinde Saldırganlık Geni ve Retina Bozukluklarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.

- Bostan, G. & Kılıçgil, E. (2008). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencisi Olan ve Olmayan Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Saldırganlık Boyutları. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VI (3), 133-140.
- Bozkurt, A. (1997). *Cinsiyetleri, Fakülteleri ve Uyum Düzeyleri Farklı Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi.
- Bredemeier, B., & Shields, D. (1994). Applied ethics and moral reasoning in sport. *Moral development in the professions: Psychology and applied ethics*, 173-187.
- Cüceloğlu, D. (1992). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul. Remzi Kitabevi.
- Çetin, M. Ç., Gezer, E., Yıldız, Ö. & Yıldız, M. (2013). Investigation of the relationship between aggression levels and basic psychological needs school of physical education and sports students. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1738-1753.
- Çobanoğlu Güner, B. (2006). *Takım Sporları ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çolakoğlu, F. F. & Solak, N. (2014). Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyet ve Okul Türüne Göre Saldırganlık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi (Çorum İli Örneği). *The Journal of Academic Social Science Studies*. Number: 26 , p. 57-66.
- Dervent, F., Arslanoğlu, E. & Şenel, Ö. (2010). Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ve Sportif Aktivitelere Katılımla İlişkisi (İstanbul İli Örneği). *International Journal of Human Sciences*, 7(1), 521-533.
- Dorak, F. & Vurgun, N. (2006). Takım Sporları Açısından Empati ve Takım Birlikteliği İlişkisi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IV (2), 73-77.
- Dökmen, Ü. (1997). *Communication Conflicts and Empathy*. İstanbul: Sistem Yayıncılık A.Ş.
- Durak, F. & Vurgun, N. (2006). The Relation of Empathy and Team Cohesion in Terms of Team Sports. *Sportsmeter Physical Education and Sports Sciences Journal*, 4 (2), pp.73-77.
- Duru, E. (2002). Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Bazı Psikososyal Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(12), 21-35.
- Eisenberg, N. & Lennon, R. (1983). Sex Differences in Empathy and Related Capacities. *Psychological Bulletin*, 94, pp.100-131.
- Eisenberg, N. (2000). Emotion, Regulation, And Moral Development. *Annual Review Of Psychology*, 51(1), 665-697.
- Elikesik, M. & Alım, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Empatik Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.17 (3): 167-180.
- Erden, N. (2007). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğretmenlik Bölümleri, Birinci Öğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Türleri*. Yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi: Bolu.
- Eripek, S. (1993). *Spor Psikolojisi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir.
- Erken, M. (2009). *Empati Becerisinin Ablaki Davranışlar Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.
- Erkmen, G. (2007). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Liderlik Davranışları ile Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Filiz, A. (2009). *Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Empatik Eğilimleri ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi (Kartal İlçesi Örneği)*.Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- García-López, L. M. & Gutiérrez, D. (2015). The Effects of A Sport Education Season On Empathy And Assertiveness. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 20(1), 1-16.
- Gülle, M. (2015). *Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Bölüm Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Empati Kurma Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi.

- Gürüz, D. & Eğinli, A. (2008). *İletişim Becerileri: Anlamak, Anlatmak, Anlaşmak*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım Ltd. Şti.
- İkiz, E. (2006). *Danışma Becerileri Eğitiminin Danışmanların Empatik Eğilim, Empatik Beceri ve Tükenmişlik Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Eğitim Bilimleri, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- İkizler, C. (1994). *Sporla Başarının Psikolojisi 2. Baskı*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Kabak, F. (2009). *Ergenlerde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Adana
- Karakaya, A.D. (2001). *Akdeniz Üniversitesindeki Hemşirelik Öğrencilerinin Empati Becerileri*, Yüksek lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karayılmaz, A. (2006). *Amatör Küme Futbolcularını Saldırganlığa İten Psiko Sosyal Nedenler*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.
- Kırımoglu, H., Parlak, N., Dereceli, Ç. & Kepoğlu, A. (2008). Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Spora Katılım Düzeylerine Göre İncelemesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2 (2), 147-154.
- Klein, K. J. & Hodges, S. D. (2001). Gender Differences, Motivation, and Empathic Accuracy: When It Pays To Understand. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 27(6), 720-730.
- Kolayış, H. & Yiğiter, K. (2010). The Examination Emphatic Skills of the Elementary and Middle School Physical Education Teachers In City Of Kocaeli. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 562-578.
- Korkmaz, N. (2001). Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. II.Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, S.18, İzmir.
- Korur, E. N. (2014). *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empatik Eğilimleri*. Yayınlanmamış Doktora tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*. Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul.
- Köksal, A. (1997). *Müzik eğitimi alan ve almayan ergenlerin empatik becerilerinin ve uyum düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Köksal, F. (1991). *Denetim odağı ile saldırganlık arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Krein, L. K. (2001). Multidimensional Empathy and Gender Role Identity. *Dissertation Abstracts International* 53. /7 January, 1993.
- Luther, A. & Hotz, A. (2004). Fairness im Sport-Lernen für's Leben. *Leibesübungen-Leibeserziehung*, 48(5), 4-8.
- Maden, S. & Durukan, E. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Empatik Eğilim Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:03, No:40, 19-25.
- Mutlu, O., Şentürk, E. & Zorba, E. (2014). Empathic Tendency of University Students in Tennis and Communication Skills. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 2(5), 129-137.
- Myry, L. & Helkama, K. (2001). University Students Value Priorities and Emotional Empathy. *Education Psychology*, 21(1), 28-40.
- Olca Karabulut, E. & Pular, A. (2016). Üst Düzey Çim Hokeyi Sporcularının Empatik Eğilim Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bakımından İncelenmesi. *Niğde University Journal of Physical Education And Sport Sciences*. Vol 10 (1), pp:51-58.
- Özdemir, N. (2014). *Kadın Voleybol ve Futbolcularda İletişim Becerileri ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Gaziantep.

- Pala, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 13.
- Rehber, E. & Atıcı, M. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, s.323-342.
- Schierman, S. & Gundy, V. K. (2000). The Personal and Social Links Between Age and Self-reported Empathy. *Social Psychology Quarterly*, 63 (2), 152-174.
- Scott, J. P. (1958). Aggression. Chicago: University of Chicago Press;1958. p.120.
- Solak, N. (2011). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çorum İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şekertekin, M. (2008). Spor eğitimi alan ve almayan üniversite bayan öğrencilerinin uyum düzeyleri, saldırganlık ve kişilerarası ilişki tarzlarının karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(2), 9-14.
- Şimşek, E. U. (1995). *Öğretmen ve Öğrencilerin Empatik Tepkileri ile Öğrencilerin Kendilerine Verilmesini İstedikleri Empatik Tepkilerin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tiryaki, Ş. (1996). *Spor Yapan Bireylerin Saldırganlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Takım ve Bireysel Sporlar Açısından Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Toussaint L. & Jon, W. R. (2005). Gender Differences in the Relationship Between Empathy and Forgiveness. *Published In Final Edited Form As: December*; 145(6): pp.673-685.
- Türnüklü, A. & Şahin, İ. (2004). 13-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Çatışma Çözme Stratejilerinin İncelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 7(13), 45-61.
- Yenel, F. (2004). *Futbol Atrenörlerinin Saldırganlık Türleri ve Şiddet Olaylarına Bakış Açıları*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi.
- Yeşilyaprak, B. (1999). Üniversite öğrencilerinin özsaygı, atılganlık ve denetim odağı açısından üniversiteye giriş ve çıkış özellikleri: Boylamsal bir araştırma. 4. *Ulusal Eğitim bilimleri Kongresi Bildirileri 4 Kitabı*, 24-33.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 3-16.
- Yıldırım, A. & Abakay, U. (2015). Hokeycilerin İletişim Becerileri ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*,2(1), 17-28.
- Yıldız, S. (2009). *Spor Yapan ve Spor Yapmayan Orta Öğretim Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Yılmaz, İ. & Akyel, Y. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Karşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(3),S.27-33.

Extended English Abstract

Modeling or imitating aggressive behaviors in sportive settings is easy because spectators witness players or fans who demonstrate aggressive or violent behaviors (Güner, 2006). Virtueless behaviors, which have been increasing day by day in sports, affect physical education and sports courses at school, too. The fact that Fair Play education -given in order to raise awareness about obeying regulations- is not given in education means that this awareness is not cared anymore (Yıldıran, 2005). Ability to develop empathy, which is necessary for life, occupies an important

place in daily life. It should not be forgotten that emphatic understanding prevents communicational conflicts, helps establish positive relations, and therefore empathic skills should be improved in order to create an emphatic and fair play society (Köksal, 1997). In this sense, it is significant to determine aggressiveness and empathic education levels of those who receive undergraduate education and to assess the effect of doing sports upon aggressiveness and empathic education levels in terms of future generations and –particularly- those who will work in education sector. In light of that information; the current study is planned to review the correlation between aggressiveness and empathic tendency levels among those university students who did sports and those who did not do sports.

In the current study; general screening model –one of the descriptive study models- and descriptive statistical model were used. The study group was composed of university students who studied at school of physical education and sports (111), faculty of education (88), faculty of science and letters (70), faculty of economics and administrative sciences (75), Tayfur Ata Sökmen Medicine Faculty (62), faculty of veterinary science (67) and faculty of agriculture (62) of Mustafa Kemal University during 2013-2014 Academic Year. Sample of the study was consisted of a total of 535 volunteer students -254 female students and 281 male students.

As data collection tools; a personal information form designed by the researchers, aggression inventory designed by Kiper (1984) and emphatic tendency scale developed by Dökmen (1988) were employed. Personal information form addressed participants' sex, whether or not participants received sportive training and whether or not they did active sports.

For the analyses of the data; descriptive frequencies and percentages of the participants who were recruited in line with the study objectives were obtained.

Arithmetic means and standard deviations of the responses given to the scales were calculated and distributions about aggressiveness and empathic tendency of the students were found. Afterwards; in order to explore whether or not mean scores of the groups related to demographic variables were different and whether or not aggression inventory and emphatic tendency scale and their subscales followed a normal distribution; Kolmogorov-Smirnov and Shapiro Wilk tests were employed and it was seen that distributions were not normal. Therefore; non-parametric Mann Whitney U Test was used for pair-wise comparisons about sub-problems in aggression inventory and emphatic tendency scale and maximum and minimum scores were determined for descriptive statistical figures of the scales.

The data obtained were processed through SPSS (Statistical Package For Social Scientists for Windows Release 18.0) and the accepted level of significance for all analyses was tested at $p < 0.01$ and $p < 0.05$. Results were shown in tables.

In Table 1, mean empathic tendency score of the participants was 68.4414 ± 10.47567 for those who received sportive training and 66.6415 ± 10.58719 for those who did not receive sportive training. Mean aggression score of the participants who did sports was 43.8018 ± 12.95715 for destructive aggression, 32.7117 ± 12.52952 for assertiveness and 44.4505 ± 12.40069 for passive aggression whereas mean aggression score of the participants who did not do sports was 41.6580 ± 12.94628 for destructive aggression, 31.7170 ± 12.527868 for assertiveness and 42.7453 ± 11.67978 for passive aggression.

In Table 2, whether or not participants' aggression and empathy levels differed in terms of sex was examined.

Among the participants who received a sportive training, there were significant differences between sex groups in terms of destructive aggression ($p = 0.015$; $p > .05$) and passive aggression ($p = 0.006$; $p > .01$). It was found that the scores of female participants who received a sportive training were higher than the scores of male participants who received a sportive training in terms of destructive aggression, which was statistically significant ($P < 0.05$).

As for those who did not receive a sportive training, it was identified that there were significant differences between sex groups in terms of destructive aggression ($p = .00$; $p > .01$) and

passive aggression ($p=.009$; $p>.01$). Accordingly; the scores of female participants who did not receive a sportive training were significantly higher than the scores of male participants who did not receive a sportive training in terms of destructive aggression ($P<0.05$). Similarly; it was true for assertiveness scores. The scores of female participants who did not receive a sportive training were significantly higher than the scores of male participants who did not receive a sportive training in terms of passive aggression ($P<0.05$).

As for empathic tendency; female participants had significantly higher empathic tendency than male participants ($p<0.05$); which –in other words- meant that female participants demonstrated a higher level of empathic tendency.

As seen in Table 3, when participants' scores of aggression sub-scales and empathy were examined in terms of doing sports; there were not any statistically significant differences among the participants who received a sportive training ($p>.01$), ($p<0.05$).

As for the participants who did not receive a sportive training, the findings were similar and there were not any statistically significant differences in scores of aggression sub-scales and empathy in terms of not doing sports.

As a result; as far as the participants of the current study were concerned; it may be suggested that sex variable was –in general- not a determinant factor in changing aggressiveness and empathic tendency levels in relation with doing sports; yet, doing sports was a factor in some of the subscales.